

16.5.2018

Ulkoasiainministeriö, oikeuspalvelu

Suomen Punaisen Ristin lausunto

Asia: Lanzaroten sopimus; Lanzarote-komitean kysely pakolaiskriisiä koskevien suositusten täytäntöönpanosta

Suomen Punainen Risti kiittää mahdollisuudesta lausua Lanzarote-komitean kyselyyn pakolaiskriisiä koskevien suositusten täytäntöönpanosta.

Suomen Punainen Risti on viranomaisia tukeva julkisoikeudellinen yhdistys, jonka oikeudellisesta erityisasemasta on Suomessa säädetty lailla (238/2000) sekä sen nojalla annetulla tasavallan presidentin asetuksella (827/2017). Suomen Punaisen Ristin tehtävänä on tukea ja avustaa maan viranomaisia niin rauhan kuin sodan ja aseellisten selkkausten aikana ihmisten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Suomen Punainen Risti järjestää maahanmuuttajien kotoutumista tukevaa toimintaa, avustaa maahan saapuvien kiintiöpakolaisten vastaanotossa sekä ylläpitää vastaanottokeskuksia Maahanmuuttoviraston toimeksiannosta. Suomen Punainen Risti on maan suurimpia valmiusorganisaatiota, ja tässä yhteydessä se myös muun muassa ylläpitää valmiutta laajamittaisen maahantulon varalta.

Kansainvälisen Punaisen Ristin ja Punaisen Puolikuun liike nosti tärkeäksi teemakseen heikoimmassa asemassa olevien ihmisten suojelemisen hyväksikäytöltä 32. kansainvälisessä konferenssissa vuonna 2015. Geneven sopimuksen allekirjoittaneet valtiot ja kansainvälinen Punaisen Ristin ja Puolikuun liike hyväksyivät kansainvälisessä konferenssissa *Sexual and gender-based violence – Joint Action on Prevention and Response* -päätöslauselman (ks. liite), jossa jyrkästi tuomitaan kaikki seksuaalinen ja sukupuoleen perustuva väkivalta ja hyväksikäyttö kaikissa olosuhteissa. Päätöslauselmassa ilmaistaan erityinen huoli siitä, että kriisitilanteissa, konfliktien ja luonnonkatastrofien keskellä jo valmiiksi heikossa asemassa olevat ihmiset ovat erityisen haavoittuvia hyväksikäytölle. Päätöslauselmassa vedotaan järjestöihin ja hallitukseen kaikkialla maailmassa, että ne tekevät kaikkensa seksuaalisen ja sukupuoleen perustuvan väkivallan estämiseksi ja avunsaajien suojelemiseksi.

Lasten kanssa toimivat henkilöt ja heidän taustojensa tarkistus

Lanzarote-komitea ”kehottaa sopijapuolia yleissopimuksen 5 artiklan mukaisesti selvittämään tehokkaasti kaikkien sellaisten henkilöiden osalta, jotka ovat ammattinsa vuoksi säännöllisesti tekemisissä pakolaiskriisin vaikutusten kohteena olevien lasten kanssa, onko heidät mahdollisesti tuomittu kyseisen sopijapuolen kansallisen lain mukaisesti lasten seksuaalisesta riistosta tai seksuaalisesta hyväksikäytöstä (S18)[...]”

Suomen Punainen Risti on arvioinut ja määritellyt ne vapaaehtoistehtävät, joihin valittavien vapaaehtoisten rikostaustaa on tarkoitus selvittää. Seuraavissa va-

16.5.2018

paaehtoistehtävissä selvitetään aina rikostausta; leiriohjaajat, leiripomot ja ystävät alaikäisille nuorille. Muissa ohjaamistehtävissä selvitetään rikostausta vain mikäli ohjaaja toimii yksin ohjaajatehtävässään, esim. Reddie Kids-ohjaajat, Läksyhelppi-ohjaajat, kansainvälisten opintomatkojen vetäjät, nuorten toimintaryhmien ohjaajat. Vastuu rikostaustan selvittämisestä ja turvallisen toimintaympäristön varmistamisesta on Punaisen Ristin toiminnan tai tapahtuman järjestäjällä.

Työntekijöiden osalta rikosrekisteriote on tarkistettava aina kun ensimmäisen kerran palkataan tai nimitetään henkilö sellaiseen tehtävään, johon pysyväisluontoisesti ja olennaisesti kuuluu ilman huoltajan läsnäoloa tapahtuvaa alaikäisen kasvatusta, opetusta, hoitoa tai muuta huolenpitoa taikka muuta työskenteilyä henkilökohtaisessa vuorovaikutuksessa alaikäisen kanssa.

Lisäksi vastaanottokeskuksia on ohjeistettu seuraavasti: Rikosrekisteriote tarvitaan työntekijöiltä perheille suunnatuissa vastaanottokeskuksissa, joissa on myös alaikäisiä, kun työsuhde on yli 3 kuukauden mittainen. Rikosrekisteriote vaaditaan opettajalta, jos hän opettaa alaikäisiä yksin. Rikosrekisteri vaaditaan sosiaalityöntekijältä/-ohjaajalta, jos hän on säännöllisesti yksin alaikäisen seurassa ja terveyden/sairaanhoidajalta, jos hän on säännöllisesti yksin alaikäisen seurassa. Jos rekisteriotteessa on merkintä, Suomen Punainen Risti ei palkkaa henkilöä.

Maahanmuuttoviraston mukaan palveluntuottaja huolehtii henkilöstön rikostaustan selvittämisestä (laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2002)). Alaikäisyksiköiden osalta palveluntuottaja hakee jokaisesta vastaanottokeskuksen työntekijästä selvityksen lasten kanssa työskentelevien rikostaustasta (laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä 504/2002 ja laki lasten kanssa toimivien vapaaehtoisten rikostaustan selvittämisestä 148/2014). Palveluntuottaja sitoutuu vaihtamaan henkilöt, jotka eivät läpäise turvallisuus selvitystä tai joilla on edellä mainittua rikosrekisteriä.

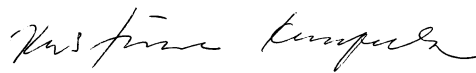
Lasten hyväksikäyttö tai riisto perheenyhdistämisessä ja henkilötiedustelussa

Lanzarote-komitean suosituksessa sanotaan seuraavasti: [...] koska perhetilanteen selvittäminen on tärkeää epäiltäessä lapsen seksuaalista riistoa tai hyväksikäyttöä, kehottaa sopijapuolia ryhtymään tarvittaviin toimiin välttääkseen riskin lapsen joutumisesta hyväksikäytön tai riiston uhriksi perheenyhdistämistä koskeissa tapauksissa (S27) [...].

Suomen Punainen Risti huolehtii valtion matkakorvauksen piiriin kuuluvien pakoilaisten perheenyhdistämiseen liittyvistä käytännön matkajärjestelyistä sen jälkeen, kun Maahanmuuttovirasto on tehnyt myönteisen päätöksen ja tiedottanut sen Suomen Punaiselle Ristille. Suomen Punainen Risti antaa myös tietoa perheenyhdistämisen säännöistä, ja siitä miten perheenjäsenten tulee toimia hakeakseen perheenyhdistämistä. Suomen Punainen Risti ei saa tietoonsa perhetilanteen selvittämiseen käytettyjä tietoja eikä tee päätöstä perheenyhdistämisestä.

16.5.2018

Alaikäisten kohdalla Punaisen Ristin henkilötiedustelun avaamisesta, ylläpidosta sekä lopettamisesta päättää alaikäisen edustaja. Kaikki tiedustelut koskien alaikäisten henkilötiedusteluja menevät edustajan kautta. Jos henkilötiedustelun yhteydessä havaitaan hyväksikäyttöä tai muita epäilyksiä, Suomen Punainen Risti voi etsiä oikean kanavan tukitoimille tapauskohtaisesti.

Kristiina Kumpula
pääsihteeri

